

WIZYTA W. CHURCHILLA W TURCJI.

W dniach 30. i 31. stycznia br. przebywał premier Churchill w Turcji w miejscowości Adana w towarzystwie szefa sztabu imperialnego oraz dowódców i szefów sztabu sił alianckich na środkowym Wschodzie. W toku narad prowadzonych przez Churchilla z prezydentem i premierem Turcji oraz angielskiego sztabu z przedstawicielami tureckiego sztabu generalnego omówiono obecną międzynarodową sytuację polityczną i wojskową zwłaszcza terenów do których kieruje się zainteresowanie Turcji. Uzyskano całkowitą zgodność poglądów. Tureccy mężowie stanu przedstawili politykę swego kraju w ciągu ostatnich krytycznych lat, a premier Churchill zapewnił, że rząd W. Brytanii z uwagą i zadowoleniem śledzi rozwój tej polityki. Premier zapewnił, że Anglia i Stany Zjednoczone udzielą Turcji wszelkiej materialnej pomocy w rozbudowie i konsolidacji obronności Turcji. Stalin był informowany o przebiegu rozmów. Po wizycie w Turcji Churchill odleciał na Cypr, a następnie udał się do Egiptu. Bawiąc na Cyprze wygłosił mowę, w której zapowiedział, że siły wojskowe zgromadzone na tej wyspie wezmą w niedługim czasie udział w ofensywnych działaniach przeciw Niemcom, prowadzonych w tej części kontynentu europejskiego. "Nad Grecją - mówił - która tyle wycierpięła, pokonana po tak bohaterkich walkach, świta już jutrzienka wolności. Grupa narodów najsilniejszych pod względem uzbrojenia i jedności kroczy szybko ku zwycięstwu nad osi". Na konferencji prasowej w Kairze Churchill oświadczył: "Gdy bawiliśmy ostatnio w tym mieście, poważne niebezpieczeństwo zagrażało Egiptowi z Zachodu i północny. Obecnie sytuacja uległa zasadniczej zmianie. Odrzuciliśmy wroga o 1.500 mil na zachód, 8-ma armia następuje mu na pięty. Z dnia na dzień siły nasze rosną i zbliża się dzień, w którym ostatni żołnierz osi raz na zawsze zostanie wypędzony z Afryki. Również na północy staliśmy wobec sytuacji podobnej do zachodu. Sukcesy Rosjan i tu zmieniły sytuację. Dziesiąta armia jest teraz zwolniona do innych działań. Rosyjskie zwycięstwo pod Stalingradem może się okazać decydującym czynnikiem w przebiegu wojny. W czasie mego pobytu w Turcji poruszyliśmy wszystkie aktualne zagadnienia i międzynarodową sytuację. Wznowiliśmy starą przyjaźń z Turcją i nie wątpię, że z tego faktu oba nasze narody wyciągną odpowiednie wnioski."

Omawiając narady angielsko-tureckie prasa szwedzka i szwajcarska podkreśla serdeczność rozmów oraz fakt, że Niemcy mimo wszystkich starań nie znają treści narad. Turecki dziennik "Jenisaba" wyraża zadowolenie, jakie czuje naród turecki z tych rozmów. Stałe dostawy broni zapewniają Turcji obronność, a informowanie Stalina o rozmowach pogłębiło istniejącą przyjaźń rosyjsko-turecką. Wszystkie pogłoski rozsiewane przez agentów osi o nieprzyjaznym stanowisku Rosji wobec Turcji okazały się bezpodstawne. Przewodniczący komisji spraw zagranicznych senatu USA określił narady odbyte w Adana jako wydarzenie, które dla Niemców będzie druzgocące.

Ostatnie wiadomości donoszą, że turecki minister spraw zagranicznych przyjął na audjencji von Pappena, który o tę rozmowę usilnie zabiegał. Według radia paryskiego Pappen po tej rozmowie został wezwany do Berlina i znajduje się już w drodze. Berlin zdementował tę wiadomość.

Minister Eden odbył konferencję z ambasadorem tureckim w Londynie. Ambasador angielski w Ankarze stwierdził, że głównym tematem obrad była szybka dostawa sprzętu wojennego do Turcji. Turcja korzysta z ustawy o pomocy i otrzymała już część materiału, zdobytego na Włochach i armii Rommla w Afryce. Obecny stan armii tureckiej wynosi 1 milion żołnierzy pod bronią.

STALINGRAD WIELKA KŁĘSKA NIEMIECKA.

Nadzwyczajny komunikat moskiewski donosi: Dziś wojska donieckiego frontu całkowicie zakończyły likwidację niemieckiej armii otoczonej w Stalingradzie. Przełamano linie obronne ostatniej grupy w północnej części miasta i zmuszono ją do złożenia broni. W ciągu ostatnich dwu dni wzięto do niewoli 45.000 jeńców, w tej liczbie 8 generałów z dowódcą gen. Streckereim na czele. Ogółem od dnia 10. stycznia wzięto do niewoli 24 generałów, 2.500 oficerów i 91.000 żołnierzy, zdobyto 750 samolotów, 1.550 czołgów, 8.100 dział i moździerzy, 8.135 karabinów maszyn., 61.000 aut oraz olbrzymie ilości innego sprzętu wojennego. Taki jest rezultat jednej z największych bitew w historii wojen.

Dalsze nadzwyczajne komunikaty donoszą o nowych i poważnych zwycięstwach na innych odcinkach południowego frontu. Dwie armie maszerujące na Kursk zagrażają tej ważnej bazie niemieckiej. Odległość od Kurska wynosi już mniej niż 100 km. Przez zdobycie stacji Gołowino połączenie kolejowe Kursk-Orłk zostało przerwane. W tym rejonie otoczone poważne grupy wojsk niemieckich są systematycznie likwidowane. Frontem szerokości 200 km. maszeruje armia na Charków. Jedną z armii zdobyła duże miasto i węzeł kolejowy Kupiańsk. Frontem jest silne natarcie na Woroszyłowgrad. W Rostowie słychać już huk dział rosyjskich. Brana rostowska zęża się coraz bardziej, odległość armii rosyjskiej od Rostowa wynosi tylko 40 km. Atak kierowany jest z północy i południowego wschodu, gdzie czerwoni otoczyli i obsadzili stację Mieczatinskaja i zbliżyli się do Batajska, oddalonego od Rostowa o 20 km. Na Kauczajie 3 armie maszerują na Krasnodar, oddalony od frontu o 35 km. Zdobytu Kuszewskaja, przerywając ostatnią linię kolejową łączącą Kaukaz z Rostowem. Czwarta armia ominęła Krasnodar i idzie na Noworosyjsk, by odciąć niemieckiej armii Kaukazu odwrót na Kercz. Również flota rosyjska przygotowana jest do obsadzenia cieśniny kerczeńskiej. Wojskom niemieckim na Kaukazie w sile 21 dywizyj grozi taki sam los, jaki spotkał armię Paulusa. Jeśli nawet kosztem wielkich strat uda im się wycofać z Kaukazu, będą musieli zostawić cały sprzęt wojenny.

Angielscy eksperci wojskowi bawiący na froncie stwierdzają olbrzymie straty Niemców. W roku 1918 wyczerpanie rezerw zmusiło Niemców do kapitulacji, dzisiejsze straty wynoszą 180.000 poległych miesięcznie, co jest równie, a nawet przewyższa straty niemieckie w 1918 r.

WNIOSKI.

- ZACHOD. - Setki ciężkich bombowców wykonały intensywny nalot na Kolonię. W ciągu 20-minut zrzucono 120 dwutonowych bomb, poczynając od 1000 metrów wysokości bomb i tysięcy zapalających. Wyrządzono olbrzymie szkody i pożary. W dzień bombardowano Lorient, Abbeville, St. Omer oraz linie kolejowe w okupowanej Francji, Belgii i Holandii.

- AFRYKA. - Osma armia zajęła Zelten, ostatnią miejscowość na wybrzeżu Trypolitanii. Centrum armii operuje już w Tunisie, odrzucając Niemców w kierunku północnym. Wojska amerykańskie odrzuciły Niemców w rej. Pont du Passe, inne grupy operują na tyłach armii Rommela. Amerykanie zdobyli Senes, biorąc jeńców i działa. Zestrzelono 13 niem. maszyn, tracąc czterech.

ROZNE WIADOMOŚCI.

- Główna kwatera Hitlera wydała specjalny komunikat tej treści: Bitwa o Stalingrad dobiegła końca. Szósta armia, pokonana przez przeważające siły wroga, przetrwała całą tygodniową walkę w najcięższych walkach. Z powodu wielkich strat lotnictwo nie mogło zaopatrzyć oddziałów armii. Odsiecz nie mogła dojść do skutku i otoczeni musieli złożyć broń. Ministerstwo Propagandy i spraw wewnętrznych zarządziło 3-dniową żałobę w całym Niemczech. Wszystkie imprezy kulturalne rozrywkowe zostały na ten okres zamknięte.

- W Trypolisie odbyła się triumfalna defilada 8-mej armii. W katedrze odprawia mszę arcybiskup włoski, który wygłosił kazanie do wojsk angielskich, rozpoczynając je słowami: Najdrożsi bracia brytyjczy. Arcybiskup wysłał depezę do Rzymu stwierdzając, iż wojska są przez Anglików bardzo zyczliwie traktowani i znaleźni pełni prawa i opieki.

- Adm. Doenitz złożył wizytę w kwatery Hitlera. Po wizycie zaznaczył, że cała flota niemiecka będzie pracowała dla służby łodzi podwodnych. W Czechach okupanci niemieccy ogłosili dekret o przymusowej pracy kobiet czeskich od 17-45 roku życia. Wydanie podobnego dekretu w Holandii zapowiedział Seyss-Inquart.

OSTATNIE WIADOMOŚCI Z DNIA 4. bm. - godz. 8-ma rano.

- Rosyjskie armie zbliżają się coraz bardziej do zagrożonych miast Charkowa, Kurska, Rostowa i Krasnodaru. Cpanowywane jest Zgł. Poniżskie. Na Ukrainie zdobyto Gasniliman.

- Ostatniej nocy bombardowane były miasta bardzo silnie. Brak szczegółów.

- W exposé wygłoszonym na tajnym posiedzeniu Rady Narodowej premier Sikorski stwierdził, że mimo klęsk w Rosji i Afryce Niemcy są nadal bardzo silni i potrzeba będzie ogromnego wysiłku i ofiar dla ostatecznego ich pokonania. Wkonwiny program Roosevelta przygotowuje świetne zwycięstwo i pokój. W Ameryce generał Leewick jako przedstawiciel krajów podbitych, a zwłaszcza państw wchodzących w skład przyszłej federacji. Postulaty odnośnie dalszego prowadzenia wojny zostały przez prez. Roosevelta przyjęte. Na Bliskim Wschodzie 100-tysięczna armia polska przygotowuje się już do walki. Polska flota wojenna i handlowa walczy i przewozi konwoje dla Rosji. W kraju leje się krew polska i trwa opór, ale nie wolno dać się sprowokować Niemcom i nie wolno słuchać obcych wezwań do przedwczesnego powstania. Roosevelt, który wie o wszystkich okropnościach niemieckiej eksterminacji w krajach okupowanych wykazał pełne zrozumienie dla konieczności przyspieszenia zakończenia wojny.

NA MUNDUSZ PRASY: "Mewa"-100, "E.K."-50, "Sep"-50, "Butra"-30, "Słazak"-150, "Lubi sz"-30, "Władysław"-50, "Palec"-250, "Wszystko jedno"-100, "Roosevelt"-100, "Churchill"-50, powtórnie potwierdza się "Feliks"-50, "Obraz"-1000 ark. papieru, "Inżynier"-500 ark. papieru, "Stasia"-1000 ark. papieru i farba, "Zocha"-300 szt. kalki i 100 papieru, "Zosiunia"-50 ark. pap.

ZABEZPIECZENIE OWCZOW ZWYCISTWA.

Na jesień tego roku przypada 25-lecie klęski niemieckiej w roku 1918. Opinia publiczna odrazu określiła pokój wówczas zawarty, aforyzmem ciągle powtarzanym po dzień dzisiejszy, bo krótkim, dobitnym i trafnym: "zwycięzcy wojnę wygrali - pokój przegrali". Obecnie ówczesni zwycięzcy ponownie walczą z Niemcami, bo udało się im wyzyskanie przez nich postanowień pokoju umożliwiło Niemcom przygotowanie i podjęcie wojny odwetowej po upływie niewielu lat w warunkach dla nich początkowo pomyślnych. Chwila ponownej klęski niemieckiej jest już bliska. Czy uda się zwycięzcom tym razem stworzyć pokój trwalszy i lepszy?

Wyzyskanie warunków pokoju zawiodło, albowiem zwycięzcy sprzymierzenia nie zdobyli się na dostateczną solidarność w dopilnowaniu wykonania postanowień traktatu wersalskiego. Senat Stanów Zjednoczonych nie ratyfikował traktatu, podpisanego przez Wilsona w Wersalu 28. sierpnia 1919 roku. Stany dały niedwuznacznie do zrozumienia, że usuwają się jaknajdalej od sporów o jego wykonanie, co oczywiście osłabiło stanowisko sprzymierzeńców wobec oporu niemieckiego, sabotującego wykonanie traktatu, a zwłaszcza przepisów o rozbrojeniu. Także i dziś stanowisko potężnej Ameryki będzie rozstrzygającym współczynnikiem losów nowego pokoju, do którego dojdzie po ukończeniu wojny. Nic dziwnego, że ze szczególną uwagą śledzimy głosy, dochodzące z Ameryki i wyrażające jej zamiary w tym względzie. Przemawiali ostatnio prez. Roosevelt i wiceprezydent Wallace, który zapewne w jesieni roku przyszłego będzie kandydatem demokratów na stanowisko prezydenta Stanów Zjednoczonych. Obaj amerykańscy mężowie stanu podkreślali, że czują się w pełni odpowiedzialni nie tylko za przebieg wojny, ale także za pokój zawrzed się mający. Są świadomi stworzenia pokoju, któryby na przeciąg długich lat wykluczył klęskę nowej wojny. Jasno zdają sobie sprawę z fatalnych następstw dla pokoju wszechświatowego i dla Ameryki jej poprzedniego odosobnienia się od spraw związanych z wykonaniem traktatu wersalskiego. Roosevelt i Wallace zapowiadają, że Ameryka nie wróci do polityki odosobnienia. Jej dążeniem będzie dołożyć wszelkich starań o zabezpieczenie przyszłego pokoju na długie lata, nie cofając się przed czynną interwencją przeciwko jego ewentualnym burzycielom.

Wallace kładł szczególny nacisk na konieczność powojennej współpracy zwycięzki ch sprzymierzeńców nie tylko politycznej, ale także gospodarczej. W szczególności przedstawił potrzebę i korzyści międzynarodowych organizacji pokoju gospodarczego, zapobiegającej wojnie gospodarczej państw między sobą wywołując, że pokój polityczny nie oparty o racjonalną współpracę gospodarczą poszczególnych państw, byłby oparty na kruchych podstawach. W tym celu należy poprzeć ożywienie wymiany międzynarodowej zawarciem traktatów handlowych, zabezpieczających w odpowiedniej mierze wolność międzynarodowych obrotów handlowych. Ponadto stworzenie międzynarodowej organizacji finansującej odbudowę zniszczeń wojennych, w której Stany Zjednoczone wydastnie uczestniczyć powinny, jest wysoce pożądane.

Roosevelt i Wallace uważają zgodnie powojenną solidarność sprzymierzeńców za kardynalny warunek powodzenia całej akcji. Prasie niemieckiej obecnie trudno dodawać otuchy swym czytelnikom sprawozdaniem o wypadkach wojennych, które wyraźnie biorą dla Niemców obrót coraz mniej pomyślny. W tym stanie rzeczy prasa niemiecka próbuje pocieszać ludność rozsiewaniem wieści o sporach między Anglią i Ameryką, dając do zrozumienia, że niezgoda sprzymierzeńców jest rękojmią wygrania wojny przez Rzeszę. Jednak prasa niemiecka nie mogła zataić noworocznego przemówienia Roosevelta, który stanowczo zapewnił, że ukończenie wojny nie osłabi zgodnej współpracy sprzymierzeńców.

Wallace przypomniak legendę, na skrzydłach której Hitler wzniósł się tak wysoko, o niepokonaniu armii niemieckiej w poprzedniej wojnie. Według tej wersji wojska niemieckie stawiały zwycięzko czoło naporowi wroga i mogły były wstrzymać jego pochód w głąb Niemiec, gdyby nie uderzenie rodzime "sztyletem w plecy". Żydzi i merkisiści wywołali rewolucję, która osłabiła ducha armii i doprowadziła do złożenia broni przez armię - niepokonaną w polu. To zobrazowanie przebiegu wypadków - oczywiście fałszywe - wprost sprzeczne z miarodajnymi oświadczeniami Hindenburga i Ludendorfa, wodzów armii domagających się stanowczo zawieszenia broni z powodu wyczerpania wojskowej zdolności stawiania czoła przeciwnikowi, odegrało wielką rolę w wybuchu nowej wojny. Zdaniem Wallace należy obecnie Niemcom dobitniej unagocnić ich przegrana, wo należy skutecznie przez obsadzenie Niemiec i ich rozbrojenie gruntowniejsze i dłuższe niż poprzednio. Sprzymierzeni pouczeni doświadczeniem potrafią obecnie uniknąć powtórzenia się dawniejszych błędów, co się da skutecznie tylko wrazie dłuższej wojskowej okupacji tego kraju. Należy ją także wyzyskać celem dotarcia do źródła złego, należy uzupełnić rozbrojenie militarne rozbrojeniem psychologicznym, należy przez odpowiednią kontrolę niemieckiego systemu wychowawczego wyplenić posiew militarizmu z umysłu i serc młodzieży. Roosevelt zapewnił, że Niemcy będą musieli wyrzec się "filozofii i nauczania filozofii, która przetrwała klęską tej wojny unieszczęśliwiła ludzkość".

Zatargi międzynarodowe, do których dojdzie po ukończeniu tej wojny, będą rozstrzyganymi -
todami wyłącznie pokojowymi. O ile nie zostaną ugodowo załatwione w drodze bezpośrednich po-

Wowań dyplomatycznych między państwami spór wiodącym, będą przekazane międzynarodowemu trybunałowi rozjemczemu do ostatecznego rozstrzygnięcia. Zostatnieje rada naczelna, której zadaniem będzie zapobieganie powstawaniu sporów międzynarodowych przez odpowiednie uelastycznienie stosunków politycznych, obejmujące rewizję traktatu pokojowego, o ile rozwój wypadków doprowadzi do zmiany stosunków, wymagającej nieodzownie poczynienia właściwych po temu zarządzeń. Wykonanie orzeczeń trybunału i naczelnej rady wobec opornych, będzie rzeczą międzynarodowej policji lotniczej, stacjonowanej w międzynarodowych bazach lotniczych, otwartych także dla komunikacji handlowej, co wydatnie przyczyni się do ożywienia handlu międzynarodowego. Program amerykańskich mężów stanu świadczy o głębokim i wszechstronnym wniknięciu w istotę zagadnień, które staną na porządku dziennym z chwilą ukończenia wojny oraz o starannym i odważnym przemyśleniu sprawy doboru środków, których chwycić się należy dla osiągnięcia jasno wytyczonych celów. Roosevelt przemawiając 11 grudnia 1941, w dniu wypowiedzenia wojny Niemcom rzucił hasło "wygramy wojnę - wygramy pokój" i przypomniał tymi słowy poprzednie przegranie pokoju przez Stany Zjednoczone, czemu przeciwstawił zapewnienie niepowtórzenia się tego przebiegu wypadków. Wojna już jest wygrana. Pokój będzie także wygrany, jeśli Polska i jej sprzymierzeni staną na wysokości zadania. Program amerykańskich mężów stanu rokuje jaknajlepsze po temu nadzieje.

Z KRAJU.

KRYNICA. - Ostatnio przybyło tu kilka pociągów z dziećmi i młodzieżą niemiecką. Są to wywiezieni z terenów przemysłowych Rzeszy, niemiłosiernie bombardowanych przez aliantów. W związku z pobytem tychże w Krynicy wydał dowódca SS-ów, osławiony Krüger, oficjalny zakaz: "Celem zabezpieczenia dzieci i młodzieży niemieckiej zakazuje się pobytu w Krynicy i najbliższej okolicy wszystkim kuracjom niemieckim na przeciąg pół roku". Ale się boją! Tylko jak i kiedy będą wrócili do Rzeszy?

ZE ŚLASKA. - "Leistungspolen!" Jak już donosiliśmy swego czasu w tzw. "Wartheland" gauleiter Greiser pierwszy zapoczątkował politykę czasowego umiżgu do Polaków, tworząc tzw. "Verbänd des Leistungspolen" /Związek Polaków Pracujących/. Za cenę wydajnej i lojalnej pracy dla Rzeszy /przemysłu wojennego/ mają być Polacy zrównani w przydałkach żywnościowych z robotnikami-niemcami. Wzorem Greisera poszedł drugi polkożerca gauleiter Górnego Śląska Bracht i na zebraniu w Sosnowcu przemawiając do robotników Polaków, obiecując im analogiczne świadczenia za wydajną i lojalną pracę dla Rzeszy i jej walczącej armii. Zrozumiałe! Skoro mobilizują już 16-letnie dzieci, muszą iść na chwilowe ustępstwa i zmianę polityki eksterminacyjnej na zrabowanych zachodnich terenach Polski. Ale Polacy z województw pomorskiego, pomorskiego i Górnego Śląska dobrze pamiętają rok 1940 i 1941, tychże samych oprawców Greisera i Brachta przemawiających nie do ludności, lecz o ludności polskiej i ich eksterminacyjne wyczyny! Niedługo już - starym zwyczajem - będą ofiarować nam ... autonomię i własny rząd!

KRAKÓW. - Okna wystawowe znanej firmy krakowskiej A. Froncz przy ul. Miodowej przyciągnęły w minionym tygodniu przechodniów dowcipnym napisem: "Nur für Deutsche - kupujcie wyliczki, bo koniec wasz już bliski" i Brawo! Kraków się rusza.

ZATOR. - W lecie i jesieni ubiegłego roku wysiedlili Niemcy szereg polskich gospodarstw wiejskich w Zatorze i okolicy, osadzając na nich Niemców przybyłych z Besarabii. Przytyśsze niemieccy, którzy zostawili swe mienie w Besarabii, a opuścili swe gospodarstwa na rozkaz rządu niemieckiego, mieli zapłacić odszkodowania za utracone mienie, za które rząd niemiecki w drodze rozliczeń między Rumunią a Rzeszą otrzymał ustalone odszkodowania. Zamiast ekwiwalentu pieniężnego dano Niemcom besarabskim gospodarstwa zrabowane polskiemu chłopu. Przytyśsze czuli się bardzo źle na zrabowanych majątkach i domagali się odszkodowania za swe mienie, nie chcąc przyjąć na własność przydzielonej w zatorskim ziemi. Sprawa przewlekła się dość długo, aż w ostatnich tygodniach przyjechał z obozu oświęcimskiego Gruppenführer SS-ów wraz ze swymi oprawcami i dał niemieckim kolonistom 10 minut czasu do najwyższemu, żądając podpisania zrzeczenia się wszelkich pretensji do skarbu państwa i przyjęcia na własność przydzielonych im gospodarstw. Gdy odmówiło 45-ciu kolonistów, wszystkich wraz z żonami, które głośno wyrażały swe oburzenie zakładowano na auto i wywieziono do obozu w Oświęcimiu.

OSWIECIM - AFRYKA! - W ubiegłym roku, kiedy masowo nadchodziły wiadomości o zgonie więźniów w Oświęcimiu, pisaliśmy na łamach naszego piśmiennictwa, iż jest to zwykłe kłamstwo niemieckie, bowiem posiadaliśmy niezbité dowody, że w owym właśnie czasie wysłano z Oświęcimia wielkie partie więźniów do robót w Rzeszy i na front. Obecnie otrzymaliśmy wiadomość - b e z s p o r n i e s t w i e r d z o n ą - że duże partie więźniów z Oświęcimia zostały wysłane w owym czasie również do Afryki i przydzielone do pomocniczej służby w armii Rommela. Zajęci oni byli przede wszystkim przy oczyszczaniu pól minowych. Znaczna część tych rzekomo już nieżyjących ludzi, dostawała się do "niewoli angielskiej" i niewątpliwie zasili szeregi naszej armii. Tak oto powoli wykażą wszystkie kłamstwa i zbrodnie hitlerowskie, choć są tak skrzętnie ukrywane. Należy sądzić, że Oświęcimiaczy w armii polskiej stanowić będą wyborowe oddziały, bowiem w nienawiści do Niemców nikt ich nie przewyższy. Czytelników prosimy o podanie tej wiadomości szerszemu ogółowi, a zwłaszcza rodzinom, które otrzymały wiadomość o zgonie swych najbliższych.